ARALIK
1976
YIL:3 SAYI:26
HER AYIN BAŞINDA ÇIKAR

AYDINLIĞA DOĞRU

tmmob elektrik mühendisleri odası
istanbul şubesi yayın organıdır

BELEDİYEDE VE HÜRRİYET GAZETESİNDE YAPILAN AÇIK OTURUMLARDA İSTANBUL'DAKİ ELEKTRİK KESİLMELERİNİN NEDENLERİ TARTIŞILDI

"PLANLARIN UYGULANAMAMASI 400 MİLYAR LİRALIK ÜRETİM EKSİKLİĞİNE YOL AÇTI"

İstanbul'daki elektrik kesilmelerinin artması nedeniyle enerji yetersizliği sorunu kamuoyunda bir kez daha ön plana çıktı. İstanbul Belediye Başkanı Ahmet İsvan'ın çağrısı üzerine basına ve kamuoyuna açık bir tartışma yapıldı. Hürriyet Gazetesi de elektrik kesilmelerinin nedenlerini araştırmak üzere bir açık oturum düzenledi. İstanbul Şubemiz her iki açık oturuma katılarak odamızın görüşlerini açıkladı. Oda görüşleri, her iki toplantıya katılan kuruluşlar ve kişiler tarafından tartışmaları sonuçlandırıcı, tutarlı açıklamalar olarak nitelendi.

Belediyede düzenlenen toplantıya, Belediye Başkanı Ahmet İsvan'ın başkanlığında İETT, belediye yetkilileri, İTÜ Öğretim üyelerinden Nusret Alperöz ve Yönetim Kurulumuzdan Yüksel Birdal, Alaettin Anahtarcı, Yavuz Çizmeci, Hüseyin Yeşil ve Ersin Kaya katıldılar.

Ahmet İsvan, toplantıyı, suçlu aramak için değil, elektrik kesilmelerinin nedenlerini tartışmak, belediyeden gelen aksaklıklar varsa bunları gidermek ve sorunu tüm açıklığıyla kamuoyunun gözleri önüne sermek amacıyla düzenlediğini söyledi. İsvan, TEK yetkililerini de tartışmaya çağırdıklarını, ancak TEK'in bu çağrıya olumsuz cevap verdiğini de açıkladı.

(Belediye'de düzenlenen toplantıda savunulan görüşleri 4-5 ve 6. sayfalarımızda ayrıntılarıyla veriyoruz.)

Hürriyet Gazetesinde yapılan açık oturuma ise Nejat Özal (Belediye Makine, Elekt. Müdürü), Ayhan Süsler (TEK İletim Şebeke İşletmeleri Daire Başkanı Yardımcısı), **Nusret Ercil** (Sanayi Odası Temsilcisi Y. Müh.), **Orhan Özsoy** (İETT Teknik Genel Müdür Yardımcısı), **Aydın Ünsal** (İETT Teknik Daire Başkanı), bir ev kadını, bir TV radyo teknisyeni, Hürriyet Gazetesinden **Mehmet Türker**, **Erol Gönenç** ile şubemiz adına **Yüksel Birdal** katıldılar.

Odamız adına yapılan açıklama, İstanbul'daki elektrik kesilmelerinin, genelde, Türkiye'nin öbür kentlerinde görülen kesilmelerden farklı nedenlere dayanmadığı anlatıldı. Sorunun yanlış enerji politikasından doğduğu, tek başına bir-iki kurumun suçlanmasıyla işin içinden çıkılamayacağı belirtildi. Ülke gerçeklerine uygun planlamanın yapılmadığı, yapılan planların da uygulanamadığı, bunun 400 milyar lira dolayında üretim eksikliğine neden olduğu söylendi. (Odamızın ayrıntılı görüşleri 4-5. sayfalarda verilmiştir).

Öbür konuşmacılar özetle şu görüşleri savundular:

NUSRET ERÇİL
(Sanayi Odası)

«Elektrik kesilmeleri üç sebepten meydana gelir. Uzun vadeli tüketim etüdleri yapılıyor, ancak programların tatbiki gecikiyor. Bu tatbikat enerji

Sonu : 8'de

Hürriyet Gazetesinin düzenlediği açıkoturuma katılanlar toplu halde.

ANADOLU AJANSI KAYNAKLI YANLIŞ HABERİ DÜZELTMEK ÜZERE MERKEZ YÖNETİM KURULUMUZ AÇIKLAMA YAPTI

"nükleer santrallara öncelik tanınmaması gereklidir."

Anadolu Ajansının «Elektrik Mühendisleri Raporunda Nükleer Enerji Santralının Gecikmesi Eleştirildi» başlıklı haberinin basında yer alması üzerine merkez yönetim kurulumuz bir açıklama yaptı. Açıklamada, Elektrik Mühendisliği Dergisi'nin Eylül 1976 sayısında yayınlanan konuyla ilgili makalenin, odamızın görüşünü yansıtmadığı, odamızca düzenlenen Enerji Konferansında bir üyemizin yaptığı konuşmanın metni olduğu belirtildi. Nükleer santrallara ilişkin oda görüşü kamuoyuna duyuruldu:

İleri teknolojiye sahip ve enerji üretimi için giderek öz kaynaklarını tüketmiş ülkelerde gelecekteki elektrik enerjisi sorununa bir çözüm olarak görülen nükleer santralların bugün için çok sayıda uygulaması vardır. Nükleer artıkların insan sağlığına zararlı yan etkileri ve çözüm yolları halen dünya kamuoyunda ve teknik düzeyde tartışılmaktadır.

Yapılan planlamalar ülkemizin enerji talebinin 2000 yıllarına kadar, bilinen öz kaynaknaklarla karşılanma olanağının bulunduğunu göstermektedir. Türkiye bugün hidrolik enerji potansiyeli açısından Avrupa'da üçüncü sıradadır. Buna karşılık bu potansiyelden yararlanma oranı ancak Keban'ın 1975 yılında devreye girmesi ile % 3,5 tan % 10'a çıkmıştır. Bilinen linyit rezervlerinin araştırılması yetersizdir. Bütün bu kaynaklar verimli bir biçimde kullanılmazken, teknolojisi her geçen gün gelişerek daha ekonomik boyutlar kazanan nükleer santrallar, ülkemiz için bugün teknolojisi ve girdisi ile dışa bağımlı bir yapıya sahiptir.

Acil hayati bir öneme sahipmiş gibi, enerji üretimi için bu santralların hemen kurulmasını isteyenler, ileri ve ekonomik bağımlılığı olmayan ülkelerin bile kendi öz kaynaklarını kullanarak nükleer santrallar teknolojisini ve gelişimini izleyerek en ekonomik olanakları araştırır durumda olduklarını görmezlikten gelmektedirler.

Odamızın nükleer santrallar konusundaki bu görüşleri bu santrallar hiç kurulmamalıdır anlamına gelmez. Ancak, öz kaynaklarımız bütün rezervleri ile birlikte kapasiteleri saptanıp en verimli ve sonuna kadar kullanılmadan, nükleer santralların, bugünkü aşamada ülkemiz için enerji ihtiyacının karşılanması açısından temel alınması yanlıştır.

TMMOB
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
Union of Chambers of Turkish Engineers and Architects
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
Chamber of Electrical Engineers
Soyadı ...... Karaşin
Adı ...... Mehmet Emin
Bitirilen Okul İTÜ. Elek. Fak.
Diploma No/Yılı 1035/12248-975
Diploma Unvanı Elk. Y. Müh.
Oda Sicil No .. 5376

Baba adı .. MEHMET EKREM
Ana adı .. AYŞE SEMİHA
Doğum yeri ve yılı ÜSKÜDAR/1952
Uyruğu ... T.C.
Nüfusta kayıtlı olduğu yer .. İstanbul
İli İSTANBUL
İlçesi ÜSKÜDAR
Köyü/Mahallesi .. KÜPLÜCÜ
Hane,Cilt,Sahife No .. 13, 114, 119
Kan Gurubu ......
Üyenin imzası ......
ONAY
KASIM 1976

YENİ KİMLİK KARTLARI VERİLMEYE BAŞLANDI

TMMOB'ye bağlı tüm Odalarca ve tek tip olarak üye kimlik kartları düzenlenmiş ve eski kartların değiştirilmesine başlanmıştır. Yeni kartlar, geçmiş uygulamalardan farklı olarak, Oda tarafından her yıl vize edilecektir.

Üyelerimizin, Odamız Merkez ve Şubelerine şimdi kullanmakta oldukları üye kimlikleriyle başvurarak yeni kimlik kartlarını almaları önemle duyurulur.

İKİNCİ DÖNEM, UYGULAMALI BİLGİSAYAR PROGRAMLAMA DİLİ KURSU 1 OCAKTA BAŞLIYOR

İstanbul Şubemizin İDMMA ile birlikte düzenlediği ikinci dönem Fortran IV Bilgisayar Programlama Dili Kursu 1 ocakta başlıyor. Kurs, geçtiğimiz yaz döneminde olduğu gibi, teorik ve uygulamalı olarak sürdürülecek.

Kursa katılanlar, kurs sonunda iki tür belge alabilecek. Kursu baştan sona izleyenlere devam etiklerini gösterir bir belge verilecek. Kurs sonunda yapılacak sınavda başarı kazananlar ise kurs başarı belgesi alacaklar.

İDMMA Bilgisayar Merkezinde cumartesi günleri saat 9.00 ile 12.00 arasında Sayın Doçent Yahya Karslıgil'in yönetiminde yürütülecek olan kurs 15 hafta sürecek.

Kursa katılmak isteyen üyelerimizin bir vesikalık fotoğraf ve 350 TL. para ile İstanbul Şubemize kayıt yaptırmaları gerekiyor. Kayıtlar 24 aralık cuma akşamına kadar yapılabilecek.

bursa'daki üyelerimiz toplandı

Odamız İstanbul Şubesi, İstanbul'a bağlı temsilciliklerin sorunlarını görüşmek üzere çeşitli bölgelerdeki üyelerimizle ortak toplantılar düzenleme kararı aldı. Bu amaçla Bursa'da yapılan toplantıya 24 üyemiz ve İstanbul şubesinden Başkan Yüksel Birdal ve 2. Başkan Alâattin Anahtarcı ile merkez örgütlenme sekreteri Ahmet Albayrak katıldılar.

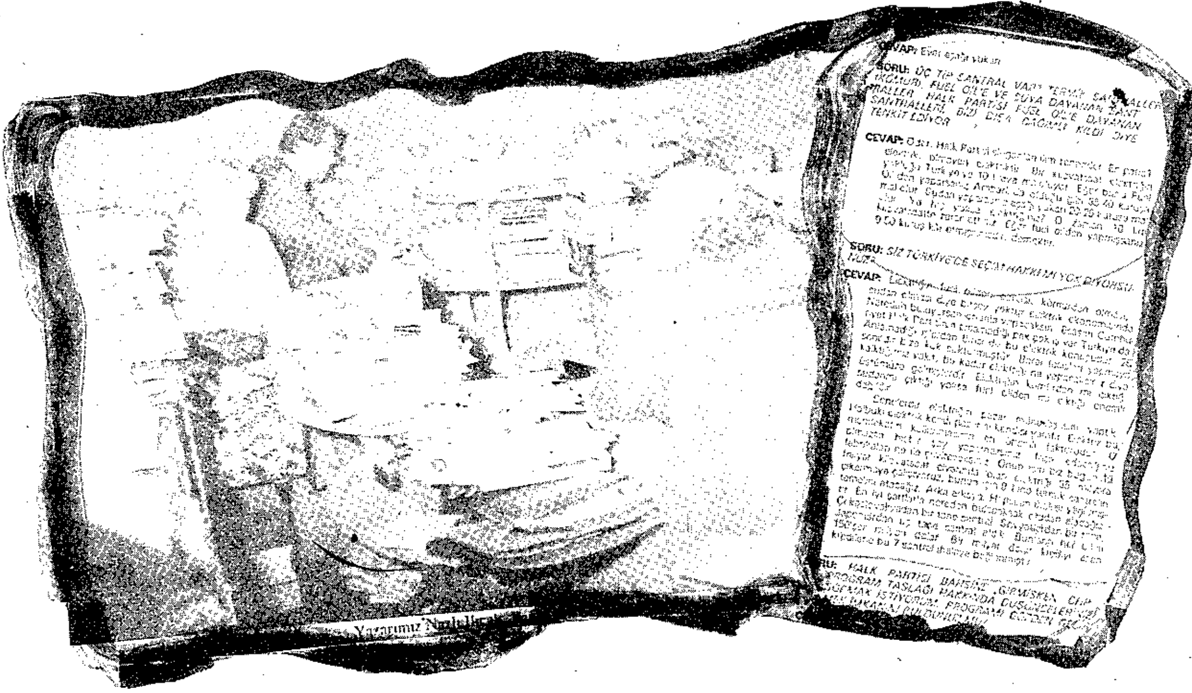
Şube ve merkez çalışmaları hakkında üyelerimize bilgi verdikten sonra, temsilcilikteki gelişmeler ve üyelerimizin sorunları konusunda görüşmeler yapıldı.

Toplantıya katılan üyeler, temsilci seçimleriyle ilgili temsilcilik yönetmeliği maddelerinin bazılarının değiştirilmesini önerdiler ve Bursa'daki üye sayısının, bir şube açılmasını gerektirecek potansiyele ulaştığını belirtiler.

Temsilcilik çalışmalarının daha yararlı olabilmesi, SMM üyelerimizin proje vize işlemlerinin aksamaması ve diğer demokratik kuruluşlarla ilişkilerin geliştirilebilmesi amacıyla temsilcilikte yarım gün çalışacak bir profesyonel elemanın gerekliliği dile getirildi.

ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ DÜNYASINDAN HABERLER

Derleyen: H. Halet Işıkpınar

EN DEĞERLİ BAŞBAKAN...

ERSİN KAYA

Tercüman Gazetesi yazarı Nazlı Ilıcak Başbakan Süleyman Demirel'le bir görüşme yapmış. Başbakan, yazarın sorularına kendine özgü üslûbuyla karşılıklar vermiş yine...

Örneğin, ağır sanayi yatırımları ile ilgili olarak «4 milyar lira var zaten. 4 milyar daha lâzımsa o parayı da buluveririz» **demiş.**

Bu cümleyi okuyan kamu kesiminde çalışan teknik elemanların, tüm memurların aklına şu soru gelecektir:

4 milyar lirayı buluvermek **bu kadar kolay idiyse, memur maaş katsayısının 10'a, 11'e çıkarılması niçin engellendi? Bunun maliyeti, hatırladığımız kadarıyle 4 milyarı geçmeyecekti...**

Nazlı Ilıcak'ın toplumumuzdaki ekonomik dengesizlik, gelir dağılımındaki adaletsizliği işaret ederek sorduğu, «Bu dengesizlikler toplumu patlama noktasına yaklaştırmaz mı?» **sorusuna Demirel'in patlattı cevap inci'ler tarihine geçecek bir cümledir:**

«Patlayarak hiçbir mesele halledilmez ki...»

Daha sonra aynı konudaki görüşlerini şöyle açıklıyor başbakan :

«Patlama noktası dediğiniz şey eğer direniş yapmak, yürüyüş yapmak, patırtı çıkarmaksa zaten benim bildiğim kadarıyla da, Bağlarbaşındaki fukara insanların bunu yapmaya gücü yoktur...»

Bir ülkede, yoksul insanların yürüyüş yapacak gücü yoksa, bundan, o ülke başbakanının kendini güven içinde hissetmek yerine başka şeyler algılaması gerekir gibi geliyor bize...

Süleyman Demirel, daha sonra «solcu Halk Partisinin yarattığı şamata» **dan söz etmiş,** «ak günler beyannamesi öldü mü» **diye sormuş ve konu enerji sorununa gelmiş.**

Bu konuda soru ve Süleyman Demirel'in cevabı da şöyle:

Soru: Üç tip santral var? Termik santraller (kömür), fuel - oile ve suya dayanan santraller. Halk partisi fuel oil'e dayanan santralleri, bizi dışa bağımlı kıldı diye tenkit ediyor.

Cevap: Oder. Halk Partisi sloganları ilim zanneder. En pahalı elektrik ,olmayan elektriktir. Bir kilovatsaat elektriğin yokluğu Türkiye'ye 10 liraya mal oluyor. Eğer bunu Fuel Oil'den yaparsanız Ambarlı'da olduğu gibi 36-40 kuruşa mal olur. Sudan yaparsanız aşağı yukarı 20-25 kuruşa mal olur. Ya hiç yoksa elektriğiniz? O zaman 10 lira kilovatsaatte zarar ettiniz. Eğer fuel oilden yapmışsanız 9.50 kuruş kâr etmişsinizdir, demektir.

Elektriğin fuel oilden olması, kömürden olması, sudan olması diye birşey yoktur elektrik ekonomisinde. Nereden buluyorsan onunla yapacaksın. Esasen Cumhuriyet Halk Partisinin anlamadığı pek çok iş var Türkiye'de. Anlamadığı işlerden birisi de bu elektrik konusudur. 25 senedir bize kök söktürmüştür.»

Türkiye'de bazı konularda kurumlar ve kişiler arasında bir sağırlar diyalogu olduğu, bir bölümün öbür bölüme kök söktürdüğü bir gerçektir.

Örneğin Elektrik Mühendisleri Odası'nın yıllardır savunduğu, «enerji üretiminde önemle ele alınması gereken konunun, 25 - 50 kuruş ucuza mal etmek değil, dizginleri yabancıların eline vermemek olduğu» görüşünü anlayamayanlar veya anlamak istemeyenler vardır.

«En pahalı enerji, olmayan enerjidir» demagojisinin ülkemizin çıkarlarıyla bağdaşmayan, montajcı, dışa bağımlı sanayiye, dışa bağımlı enerji üretimiyle katkıda bulunmanın, tekelci sermayeye hizmet etmenin kılıfı olduğunu anlayamayanlar veya anlamak istemeyenler vardır.

Elektrik Mühendisleri Odası, bu görüşleri anlamak istemeyenlerle mücadelesini, bilimsel planda sürdürecektir.

Biz, burada Demirel'in mantığını başka alanlarda yürütünce nereye varılıyor, onu araştıralım...

Çıkış noktamız: «En pahalı enerji, olmayan enerjidir.» cümlesi olsun... Bu cümledeki enerji kelimesi yerine başka kavramlar getirilirse cümle gerçekten doğru olmaktadır...

En pahalı çimento olmayan çimentodur...

En pahalı demir olmayan demirdir...

Gerçekten de öyle, en pahalı çimento, en pahalı demir resmen olmayan cimento ve demirdir. Çünkü resmen yoksa karaborsada vardır ve karaborsa fiyatları, hep bildiğimiz üzere yüksektir.

Tüm ihtiyaç maddeleri için bu mantık doğru sonuçlar vermektedir. Filtreli sigara için, rakı için, yedek parça için, deprem bölgesinde konut için Demirel mantığı geçerlidir.

Bu mantığı bir de soyut kavramlar üzerine yürütmek mümkündür. Küçük bir farkla, o zaman «pahalı» kelimesi yerine «değerli» demek gerekir. Malum pahalılık bir değer ifadesidir. Parayla satın alınamayacak bazı değerler de vardır.

Örneğin, en değerli sağlık, olmayan sağlıktır diyebiliriz. İnsanın, sağlığının değerini, sağlıksız olduğu zaman anladığı anlamına gelir tezimiz.

Yada, en değerli mutluluk olmayan mutluluktur, en değerli zaman olmayan, zamandır cümleleri hep doğru anlamlar belirtmektedir.

Enerji konusundaki sorulara başbakanın verdiği cevaplar hatta şöyle birşey getiriyor akla:

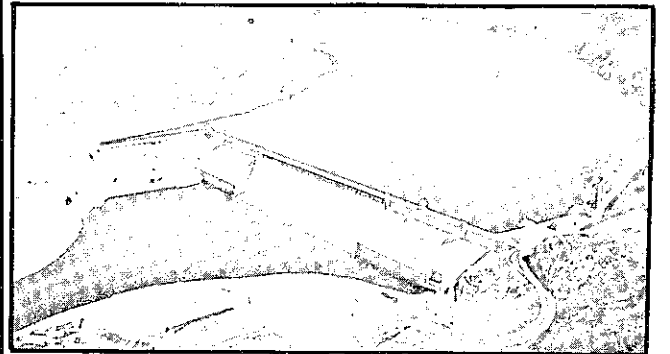
Bu mantık, sağlık, mutluluk, zaman gibi kavramlarla tamamlanabildiği gibi başbakan kavramıyla da anlamlı olmaz mı acaba?

DÜNYANIN EN GÜÇLÜ HİDROELEKTRİK SANTRALİ BİRLEŞİK AMERİKA'DA İNŞA EDİLİYOR..

Birleşik Amerika'daki büyük nehir sistemlerinden biri Kolumbia nehridir. Nehrin drenaj alanı 65.000 kilometrekaredir. Kolumbia nehri 1920 kilometre uzunluğundadır. Kaynaklarından itibaren 800 metre düşüye sahiptir. Bu nehir üzerinde 1938 yılında büyük Bonneville Barajı yapılmış, 1961 yılında, Kolumbiya nehrinin azgın taşmalarını kontrol altına almak için, Kanada ile Birleşik Amerika arasında bir anlaşma imzalanmış ve Kanada'da Mica, Duncan ve Keenleyside da ve Birleşik Amerika'da Montana eyaletinde Libby'de 4 tane büyük baraj yapılmıştır. 1966 yılında, Grand Coulee hidroelektrik santrali inşa edilmiş ve bu santrale her biri 410.000 beygir gücünde 12 adet türbojeneratör grubu monte edilmiştir. O tarihlerde, dünyada teknoloji hızla gelişmiş, Rusya'da her biri 670.000 beygir gücünde su türbinleri monte edilmiş, bu arada Kanada'da 648.000 ve Rusya'da 740.000 beygirlik türbojeneratör grupları imal edilmiştir. Bu gelişme sonunda, 86 metre düşüde çalışan her biri 820.000 beygir gücünde türbinlerin yapımı tasarlanmış ve prototip türbinlerin dakikada 72 devir yaparak yüzde 93 randımanda çalışması öngörülmüştür.

1966 yılından başlayarak devam eden sıkı çalışmalar sonunda, beheri 1.100.000 beygir gücünde 3 adet türbojenerötör grubunun inşasına başlanmış, bunlardan birincisi, 1975 yılında ve ikincisi 1976 yılı martında hizmete girmiştir. Üçüncüsününde 1976 yılı sonunda çalışması planlanmıştır.

Her türbinin rotorunun çapı 9,6 metre, ağırlığı, 500 tondur. Türbinin mili 185 ton olup üç türbinin toplam ağırlığı 8.300 tona varmaktadır. Her üç türbinin imali için çeşitli kaynaklardan elde edilen 60.000 parça kullanılmıştır.

Grand Coulee barajı

Türbin aksamı 50, 100, 150 ve 250 tonluk parçalar halinde, fabrikadan gemilerle Portland limanına sevk edilmiş, buradan itibaren demiryolu ve büyük kamyonlarla santrale kadar taşınmışlardır.

Bu santrale beheri 1.100.000 beygir gücünde 3 tane daha türbin grubu ilave edilecek ve bu suretle bu santral, dünyanın en büyük hidroelektrik santralı olarak fılda otuz iki milyar kilowatt saatlik enerji üretecektir.

Dommion Enginer
Ocak 1976

SUUDİ ARABİSTAN'DA 240 MEGAWATT'LIK FUEL-OİL TERMİK SANTRALİ YAPILIYOR

Suudi Arabistan'da, Cidde'de, deniz suyunu tatlı suya çevirmek ve yeni rafineriye gerekli enerjiyi sağlamak üzere beheri 60 megawatt gücünde 4 türbo jeneratör gruplu bir termik santral inşa edilmektedir. Türbojeneratör grupları Kraftunion ve kazanlar Babcolck Wilcox firması tarafından teslim edilecektir.

Bu santral sayesinde günde 80.000 ton tatlı su elde edilecektir. Santral 1979'da işletmeye açılacaktır.

Siemens Zeitschrift
Kasım 1976

BELEDİYEDE ÜYELERİ ÇALIŞAN KURULUŞLARIN BASINA ORTAK AÇIKLAMASI

devlet, belediye memurlarının maaşlarını ödemek zorundadır

Kasım ayının ilk yarısının bitmesine rağmen belediyede çalışan memurlara maaş ödenmemesi üzerine belediyede üyeleri çalışan kuruluşlar, TÜTED, TÜM-DER, TÜS-DER, Elektrik, Makina, İnşaat, Kimya Mühendisleri ve Mimarlar Odası İstanbul şube temsilcileri bir grup memur ile birlikte basına açıklama yaparak devletin, belediye memurlarına maaş ödemekle yükümlü olduğunu belirttiler.

Açıklamada, ilerici belediye başkanlarının görevli olduğu kentlerde belediye memurlarının maaşlarını alamamalarının bir gelenek haline getirildiği, maaşlar ödendiği zaman bile aybaşına zaten borçlu çıkan memurların, bakkalın, kasabın, evsahibinin yüzüne bakamaz duruma düşürüldüğü ifade edildi.

Demokratik kuruluşlar görüş lerinde özetle şöyle dediler:

Anayasamız, devleti, çalışanlara insanca yaşama koşulları sağlamakla yükümlü kılmış ve 657 sayılı yasada da maaşın her ayın ilk günlerinde verileceği karar altına alınmıştır.

657 sayılı yasada sözü edilen, «devlet memurları görev dışında resmi görevlerinin gereği olan itibar ve güvene layık olduklarını göstermek zorundadır.» hükmü de memurlar ekonomik bakımdan güçsüzleştirilerek, bizzat devlet tarafından işlemez hale getirildi.

Yine Anayasamızın 116. maddesi ile, devlet, mahalli idareleri desteklemek zorunda tutulmuştur.

MC iktidarı, memuruna maaş vermiyerek, kendi görüşünü benimsemeyen belediyeleri güç duruma sokarak, devletin manevi şahsiyetini tahkir etmekte ceza kanununa göre suç işlemektedir.»

Öte yandan İstanbul Belediyesinde çalışan 10 bine yakın memur, Anayasamızdaki ve 657 sayılı yasadaki ilgili maddeleri sıralayan bir mektubu Cumhurbaşkanına göndererek MC iktidarının uyarılmasını istediler.

TÜM-DER, TÜS-DER, TÜTED ve beş mühendis ve mimar odası memurların cumhurbaşkanına yaptıkları başvuruyu desteklediklerini de açıkladılar.

Örgütlerin açıklaması,

«Üyelerimizin ekonomik ve demokratik haklarını almak doğrultusunda mücadeleleri sürecektir. Bu yolda ilk adım, grevli toplu sözleşmeli sendikal haklara kavuşmakla atılmış olacaktır.»

biçiminde bitirildi.

Belediyedeki basın toplantısında görüşlerini açıklayan örgüt temsilcileri ve onbeşgün maaşlarını alamayan memurlar.

tüted den

İşçi Dayanışma Fonu sergisinin açılışı, elektrikler kesik olduğu için mum ışığında yapıldı. Fotoğrafta ellerinde mum ile resimleri inceleyen konuklar görülüyor.

53 SANATÇININ 60 YAPIT İLE KATILDIĞI RESİM VE HEYKEL SERGİSİ BÜYÜK İLGİ GÖRDÜ

DGM Direnişine katıldıkları gerekçesiyle işten çıkarılan işçileri desteklemek amacıyla TÜTED'in de içinde bulunduğu demokratik örgüt başkanlarının İstanbul'da başlattıkları kampanya sürüyor. Örgüt temsilcilerinden oluşan komite, çalışma programında öngörülen hedeflerden birini daha gerçekleştirdi. Tüm gelirleri DİSK'in Türkiye İş Bankası Merter Şubesinde açtırdığı 183 sayılı hesaba yatırılacak olan sergiye 53 sanatçı 60 yapıt ile katıldılar.

Sergi büyük ilgi gördü. Açılış kokteylerine Belediye Başkanı Ahmet İsvan ve birçok yabancı ülke temsilcisi katıldılar.

Şişli Yılmazlar Pasajındaki Görsel Sanatlar Merkezi Salonunda, kasım sonuna dek açık kalan sergide Abidin Dino, Nuri İyem, Cihat Burak, Orhan Taylan, Balkan Naci İslimyeli, Gürol Sözen, Metin Eloğlu, Erdinç Bakla, Mehmet Güleryüz, Seniye Fenmen, Nevhiz Tanyeli, Yusuf Taktak, Emel Erkmenol'un da aralarında bulunduğu Türkiye ve dünya çapında sanatçılarımızın yapıtları yer aldı.

DOSTLAR TİYATROSU, SABOTAJ OYUNU'NU «DAYANIŞMA FONU» İÇİN OYNADI.

Dostlar Tiyatrosu, 12 Mart döneminde büyük sabotajlar yaptıkları iddiasıyla idam isteğiyle yargılanan ve sonunda suçsuz bulunan devrimcilerin karşılaştıkları olayları inceleyen ve yorumlayan SABOTAJ OYUNU'nu, geliri, DİSK Dayanışma Fonuna aktarılmak üzere oynadılar.

Oyunun tüm davetiyeleri kısa sürede satıldı. Salonu dolduran teknik elemanlar Dostlar Tiyatrosu sanatçılarını baştan sona ilgiyle izlediler.

KOMİSYON ÇALIŞMALARI YOĞUNLAŞTIRILIYOR

TÜTED İstanbul şubesinde kurulan komisyonlar, yeni lokale yerleşme işleri tamamlandıktan sonra, çalışmalarını yoğunlaştırdılar.

Basın - yayın Komisyonunun zamanlamalı çalışma programı yönetim kurulunda onaylandı ve uygulamaya girdi. Programda şu çalışmalar öngörülüyor:

TÜTED İstanbul şubesi üyeleri için, şube çalışmalarını ön planda ele alan bir bülten düzenli olarak her ayın 15'inde yayınlanacak;

Merkezde çıkarılan TÜTED Haberleri gazetesinin daha etkin ve nitelikli bir yayın organı haline getirilmesi için çalışmalar yapılacak;

Haftada bir gün lokalde üyelere belgesel ve kültürel film gösterileri düzenlenecek;

İndirimli kitap satışı yapılacak;

ve lokalde bir duvar gazetesi hazırlanacak.

Sonu : 8'de

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI «TAHRİBATSIZ MUAYENE» SEMİNERİ DÜZENLİYOR

Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi her daldan mühendis ve teknik elemanların katılabileceği «Tahribatsız Muayene» semineri düzenliyor. İ.T.Ü. Nükleer Enerji Enstitüsünden Doç. Dr. Müh. Nezihi Özden'in 13 - 17 aralık günleri TÜTED lokalinde vereceği seminer, çalışma saatlerinde sürdürülecek. Semineri, en geç 10 aralık akşamına kadar Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesine (Tel : 44 58 60 ve 49 85 02) başvuran ilk 25 kişi ücretsiz izleyebilecek. Düzenli izleyenlere bir seminer belgesi verilecek.

Seminer programında tahribatsız muayenenin tarihçesi, radyografik muayene, ultrasonik muayene ve diğer muayene metodları ayrıntılı olarak yer alıyor.

ENERJİ KOMİSYONU ÜLKEMİZDEKİ KÜÇÜK GÜÇLÜ HİDROELEKTRİK POTANSİYELİ ARAŞTIRIYOR

Yönetim Kurulumuzdan Âlaettin Anahtarcı'nın yürütücülüğünde şubemizden Nusret Alperöz, Hasan Halet Işıkpınar, Emin Kıranta, Ünal Akıncı, Ahmet Kutlubay ve Atilla Elmaslı'nın üyesi bulunduğu Enerji Komisyonumuz ikinci toplantısını 17 Kasım günü yaptı.

Toplantıda, ülkemizdeki küçük güçlü hidroelektrik potansiyel konusu ele alındı. Özellikle köy elektrifikasyonuna katkı yönünden küçük güçlü hidroelektrik potansiyelin araştırılması kararlaştırıldı. Sürdürülecek çalışmaların ana hatları şöyle belirlendi:

- Küçük güçlü su potansiyelimiz ve elektriğe dönüştürülmesi ile ilgili daha önce yapılmış çalışmaların derlenmesi ve değerlendirilmesi,
- Elektroteknik ekipman sanayii konusunda yapılmış etüd ve çalışmaların değerlendirilmesi,
- «Küçük güçlü hidrolik potansiyelimiz ve ülke elektrik enerjisine katkısı» konulu, ilgili kurum ve kişilerin katılacağı bir panel yapılması.
- 1977'de TMMOB adına EMO tarafından düzenlenecek teknik kongreye şube görüşlerini içeren bir bildiri hazırlanması.

ANKARA ŞUBEMİZ KURULDU

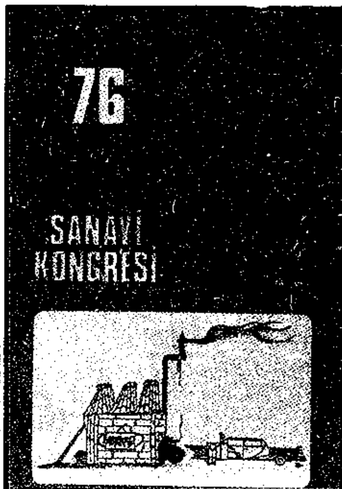
Odamızın 22. genel kurulunda Ankara'da bir şube açılmasına karar verilmiş ve bu konuda merkez yönetim kurulumuz görevlendirilmişti. Aynı genel Kurulda kabul edilen şube yönetmeliğinde de, şube yönetim kurulu seçilinceye kadar, ön çalışmaları yapmak üzere bir kurucu heyet atanması öngörülüyor, merkez yönetim kurulumuz, kurucu heyeti atamakla görevlendiriliyordu.

Merkez Yönetim Kurulumuz, Ankara şubesi kuruluş çalışmalarını yapmak üzere, Kaya Nomaler, Esen Ergin ve Ahmet Erol Albayrak'ı kurucu heyet olarak atadı.

Şube yönetmeliğine göre, üç kişilik kurucu heyetin üç ay içinde Ankara şubesi genel kurulunu toplamaları gerekiyor. Bilindiği gibi önümüzdeki merkez genel kuruluna yalnızca delegeler katılabilecek. Delegeler, şube genel kurullarında seçilecek, üyelerin % 5'i kadar şube delegesi, EMO merkez ve şube yönetim kurulu üyeleri ile temsilcilerden oluşuyor.

Ankara şubesi yapacağı ilk genel kurulda şube delegelerini de seçecek.

TÜRKİYE KİMYA SANAYİİ VE SANAYİ KONGRELERİNDE SANAYİİMİZİN DIŞA BAĞIMLILIĞI TARTIŞILDI

Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesinin düzenlediği Türkiye'de Kimya Sanayii ve Teknolojisi» Kongresi İstanbul Tabip Odası Salonunda, Makina Mühendisleri Odasının düzenlediği «Sanayi Kongresi» Ankara'da oda toplantı salonunda yapıldı.

Türkiye Kimya Sanayi ve Teknolojisi Kongresi 5 gün sürdü. Beş gün boyunca konuyla ilgili 23 tebliğ tartışıldı.

Öte yandan Makina Mühendisleri Odası'nın düzenlediği Sanayi Kongresi ile birlikte bir karikatür yarışması açıldı. Prof. Sadun Aren, Tevfik Çavdar, Tunç Tayanç, Tanju Akad, Prof. Kenan Bulutoğlu, İcen Börtücene gibi birçok uzman ve bilim adamının katıldığı kongreye odamız da «Ülkemizde Elektrik Enerjisi Üretim ve Tüketimi, adlı bildiriyi sundu.

İstanbul'daki elektrik kesilmelerinin nedenlerini araştırırken, sağlıklı sonuçlara ulaşmak için izlenmesi gereken tek akılcı yol olduğu söylenebilir: Kesilme olgusu belirli bir süreç boyunca ele alınmalı gözlenmeli, incelenmelidir. Nedenler, bu incelemeler sonucu birer birer saptanıp sistemleştirilir, ardın da çözüm önerileri getirilebilir.

Biz, Elektrik Mühendisleri Odası olarak, son bir -iki yıllık dönem içinde, İstanbul'da kaç kez enerji kısıntısı yapıldığını, her kısıntı döneminde ne kadar enerjinin verilemediğini, kısıntı sürelerini ayrıntılarıyla bilmek durumunda değiliz. Bu konuda verileri iki kurumdan sağlama olanağı vardır. Adı geçen kurumlardan biri TEK öbürü ise İETT'dir. Ancak, bu önemli sorun öyle bir boyutta tartışılır olmuştur ki, ikisi de kamu kuruluşu niteliğinde olan kurumlar, konuya, kendilerini savunmak, öbürünü suçlamak açısından yaklaşmayı aşağı yukarı gelenek haline getirmişler, daha doğrusu, ülkedeki enerji ve tesis yetersizliğinin gerçek sorumluları sürekli arka planda kalmayı başararak bu iki kurumu, kamuoyu önünde suçluluğu bölüşmekle görevli kılmışlardır. Dolayısıyle gerçek verileri objektif olarak elde edebilmek olanaksız hale gelmiştir.

İSTANBUL'DAKİ ELEKTRİK KESİLMELERİNİN NEDENİ ANKARA VE İZMİR'DEKİ KESİLME NEDENLERİNDEN FARKLI DEĞİLDİR

Ancak, bu elbette sorunun çözümüne ilişkin görüşler öne süremeyeceğimiz anlamına gelemez. Ülkemizde enerji sorunuyla, elektrik kesilmeleriyle ilgili gerçekler açıkça ortadadır ve **İstanbul'daki elektrik kesilmeleri bu ülke gerçeklerinden soyutlanarak zaten çözümlenemez. Başka bir deyişle, genelde, İstanbul'daki elektrik kesilmelerinin nedenleriyle, Ankara'daki veya İzmir'deki elektrik kesilmelerinin nedenleri arasında bir fark yoktur**

Sorun genel planda ele alındığında, İstanbul'da (ve başka şehirlerimizde) ortaya çıkan elektrik kesilmelerinin nedenleri şöyle gruplandırılabilir:

1) Üretim yetersizliğinden doğan kesilmeler
2) İletme ve dağıtma Tesislerinin yetersizliğinden doğan kesilmeler
3) Arızalardan doğan kesilmeler.

Üretim yetersizliği, ülkemizde enerji sorununa ilişkin bugüne kadar yapılan planlamaların ülke çıkarlarına uymayışının, **planlanan yatırımların zamanında gerçekleştirilmeyişinin sonucudur.**

Yıllardan beri, **enerji üretiminde kullanılacak birincil kaynak olarak hidrolik potansiyelimiz. linvitlerimiz değerlendirilmemiş, yoksul ve petrol ithal eden bir ülke olmamıza rağmen petrole dayalı, dolayısıyle dışa bağımlı santrallere öncelik tanınmıştır.** Bu tercih sonucu geldiğimiz yer ortadadır: Mevcut hidrolik potansiyelimizin ancak % 10 unu kullanabilirken, ürettiğimiz enerjinin % 46,4 ünü petrol ve petrol ürünlerinden elde ediyoruz. Birincil kaynak olarak suyun kullanılışı % 24,9, linyit ile taşkömürünün kullanılışı ise %28,7 oranında kalıyor.

İçinde yaşadığımız ekonomik sistemde yatırımların gecikmesi de bir alışkanlık haline gerilmiştir.

YATIRIMLARIN GECİKMESİNDEN DOĞAN ÜRETİM EKSİKLİĞİNİN BEDELİ 400 MİLYAR LİRA

Örneklersek, Ambarlı Santralının birinci bölümü 8 ay, ikinci bölümü 7 ay, Sarıyar Barajı 1 yıl, Tunçbilek Santrali 13 ay, Hazar I'in genişletilmesi 1 ay, Hazar II 22 ay, Ambarlı III 7ay, Seyitömer I 3 yıl, Seyitömer II 4 yıl, Ambarlı IV 8 ay, Ambarlı V 6 ay, Hopa Santralı 30 ay, Almus Santralı 4 yıl, Keban Satralı 4 yıl Kovada II 5 yıl, Gökçekaya 4 yıl geç bitirilebilmiş, 1972 de bitmesi öngörülen Afsin - Elbistan termik santralının temeli 1974 de atılmıştır. Yine 1072 de bitmesi gereken Çıldır, Aşağı Yeşilırmak ve Aslantaş santralları de henüz bitmedi Afşin - Elbistan'la son üç santralın maliyetleri 8,9 milyar liradan 20,6 milyar liraya yükselmiştir. Önceki sıraladığımız santrallerin gecikmeden doğan üretim kaybı ise 24 877, milyon Kwh tir. Bunun ülke ekonomisi açısından değeri, 400 milyar liradır (Türkiye yıllık bütçesinin 2,5 Katı) ve bu değere santral maliyetlerindeki artış dahil değildir.

Bu açıklamalar düzenin enerji açısından ülkemize getirdiklerini kanıtlamaktadır.

İstanbul'da ve başka kentlerimizde elektrik kesilmelerinin bir başka nedeni tesislerin yetersizliği olarak nitelenebilir. **Enerji üretimi için gerekli santralların eksikliği ile enerji iletim hatlarının yetersizliği kesintilerin önemli bir nedenidir.**

SANTRALLAR VE ENERJİ İLETİM HATLARI YEDEKSİZDİR

Satrallerin standart ölçülere göre, olması gereken **yedekleri yoktur.** Bu nedenle tüm santrallar aşağı yukarı **maksimum kapasitede çalıştırılmakta** ve biri devreden çıktığında yerine, eksikliği giderecek Santral devreye sokulamamakta dolayısıyla ülkenin önemli bir bölümü beslenememektedir.

Aynı durum enerji iletim hatları için geçerlidir. Enterkonekte sistem **henüz tamamlanamadığından** hatlardaki herhangi bir arıza nedeniyle, iletim için bir başka yol bulunamamaktadır.

sorun, türkiye boyutunda ele alınmalıdır...

Elektrik kesilmelerinin önemli bir nedeni de arızalardır. Santrallarda, enerji iletim hatlarında yedeksizlik yüzünden olağan bakımların yapılamayışı, bizde başka ülkelere oranla daha çok arıza olmasına yol açmaktadır. Santrallar ve enerji iletim hatları dışında, özellikle **İstanbul için dağıtım şebekesinin yetersizliği sözkonusudur. İstanbul'da şebeke eskidir, bakımsızdır, günün ihtiyaçlarına cevap veremeyecek niteliktedir.**

Buraya kadar belirttiğimiz nedenlerden açıkça görülmektedir ki, İstanbul'daki elektrik kesilmelerinin sorumlusu olarak ne tek başına İETT yi ne de TEK'i suçlamak mümkündür. **Asıl sorumlu, bu kurumları ön plana sürerek gerçekleri gizlemeye çalışan siyasal iktidarlar, onların politikaları ve ülke gerçeklerine ters tercihleridir.**

ENERJİ ÜRETİMİ KONUSUNDA BİR MERKEZÎ OTORİTE YOKTUR

Elektrik üretimiyle ilgili olarak, genellikle merkezî otorite yokluğundan, yetki karmaşıklığından söz etmek ülkemiz için çok gerçekçi bir yaklaşımdır. Bu merkezî otorite yokluğu, yetki karmaşıklığı en üst düzeyden en alt kesime kadar kendisini göstermektedir.

E.M.O. İstanbul Şubesinin Görüşlerini Şube Başkanımız Yüksel Birdal Açıkladı.

Örneğin elektrik alanında en yetkili kuruluş olarak sunulan TEK, baraj yapımında DSİ, Kömür üretiminde TKİ ile aynı alanı bölüşmek zorunda kalmakta, arada ülke gerçeklerinin gerektirdiği koordinasyonlu çalışma sağlanamadığından istenileni gerçekleştirememektedir. Enerjinin dağıtımında ise TEK ile belediyelerin yerel kuruluşları arasındaki çekişme, TEK yasasına rağmen sürüp gitmektedir.

Enerji sorununun çözümüne ilişkin bir çok önemli karar ise TEK ve Enerji Tabii Kaynaklar Bakanlığı dışındaki makamlarca verilebilmektedir.

Konumuz öellikle İstanbul olduğuna göre yukarki tespitlere şunları da eklemek gerekiyor:

İstanbul'da elektrik dağıtımı yapan İETT'nin şebekelerinin yetersizliği dışında başka eksiklikleri de vardır. Bunlar arasında **yeterli teknik kadronun bulunmayışı, personelin işin gerektirdiği eğitimden geçirilmeyişi,** maddî olanaksızların getirdiği **araç ve**

Sonu: 6'da

NUSRET ALPERÖZ'ÜN GÖRÜŞLERİ

iett'de teknik işlere ve teknik deger verilmi

İstanbulun elektrik sorunu konusunu yönetim bakımından ve teknik bakımdan olmak üzere iki bakımdan ele almak mümkündür.

Yönetimle ilgili aksaklıklar, İETT İdaresinin yönetimine genellikle bürokratların hakim olmasından ve teknik elemanların yetki ve etkilerinin az olmasından ileri gelmektedir.

İETT'DE TEKNİK İŞLERİN İKİNCİ DERECEDE TUTULMASI TEKNİK PERSONEL YETERSİZLİĞİNE YOL AÇMIŞTIR

Son yıllarda İdarede bu bürokrat hakimiyeti had safhaya ulaşmış ve idare adeta asli görevi bir takım ticari ve İdari işlerden ibaret olan ve teknik işleri tali mahiyette gören bir idare görünümünü kazanmıştır. Bu durum, yetişmiş ve tecrübeli teknik personelin zamanla artacağı yerde azalmasına yol açmış ve bugün İdare, elinde bulunan tecrübeli teknik personel bakımından, düzeltilmesi zamana ve gayrete ihtiyaç gösteren bir zafiyete düşmüş bulunmaktadır. Halen tesislerin bakımı ve işletilmesinde karşılaşılan güçlüklerin başlıca nedeni budur. Ayrıca İdarenin TEK ile olan ilişkileri de eskiden beri normal değildir. TEK ve İETT nin birbirlerine yardımcı olarak çalışmaları gerekirken, TEK, İETT hizmet alanı içerisinde İETT ile rekabete girişmiş ayrıca İETT hizmet alanı içerisinde kalan bazı müstakil belediyeleri İETT den ayrılarak müstakil işletme kurmaları hususunda teşvik etmiş ve devamlı olarak İETT yi zaafa uğratacak girişimlerde bulunmuştur. Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı da bu girişimlerinde TEK na yardımcı olmuş ve İETT Idaresi devamlı olarak Elektrik işletmesini TEK na devretmeye mecbur bırakılmaya çalışılmıştır. Adeta, İdare 1939 larda, tesisleri devralınmaya çalışılan yabancı şirketin yerine konmuştur.

Elektrik İşletmesinin TEK na devrinin uygun olup olmıyacağı tartışılabilir. Ancak bu hususta alınmış bir karar yok iken bir kamu kuruluşu olan ve kamu hizmeti gören İdarenin devamlı rahatsız edilmesi doğru değildir.

Teknik hususlara gelince, aksaklıklara ve kesintilere neden olan başlıca teknik hususlarda şunlardır:

İSTANBUL ŞEBEKESİ ENTERKONEKTE SİSTEMDEN SOYUTLANAMAZ

1) Üretimde yedek bulunmaması

İstanbul şebekesi enterkonnekte sistemin bir uzantısıdır ve onun problemlerinden soyutlanamaz. Enterkonekte sistem kurulu gücü **3874** MW ise de, fiilen çalışabilen üretim tesislerinin toplam gücü **3200** MW dir ve 1976 puantı **3075** MW civarında olacaktır. Görüldüğü gibi üretimde çok az yedek bulunmaktadır. Bu bakımdan herhangi bir santralda büyük bir grubun arızalanarak servisten çıkması sistemde frekansın düşmesine ve düşük frekans rölelen vasıtasıyla otomatik olarak yük atılmasına sebep olmaktadır.

Örneğin **1. 11. 1976** da Seyitömer Santralında 150 MW lık bir grubun servis harici olması İstanbulda saat **18,25** ile **19,13** arasında bir saate yakın bir süre geniş kapsamlı kesintilere neden olmuştur. Bu gibi otomatik yük atmalarında tekrar cereyan verilmesi için yapılacak manevralar **1** saate yakın bir zaman almaktadır. Frekans 49,5-49 ve 48,5'a düşünce kademeli olarak çeşitli fiderler otomatik olarak devre harici edilmektedir.

I. Kademede:	
Yıldıztepeden	: Altıntepe I
Silahtardan	: 16-17-18-19
Ümraniyeden	: Kartal Deniz tarafı
II. Kademede:	
Davutpaşadan	: II no'lu trafo
Yıldıztepeden	: Vaniköy I-II hatları
Ümraniyeden	: Kartal kara tarafı
III. Kademede:	
Ümraniyeden	: Vaniköy II ve Altıyol kab.

2) İletim Tesislerinin tam oluşmamış olması

Kebanda üretilen enerji 1000 km. uzunluğunda 380 kV luk çift hatla batıya taşınmaktadır.

KEBAN'DAN ENERJİ TAŞIYACAK 380 kV'LUK HATLAR BİR AN ÖNCE HİZMETE ALINMALIDIR

20 gün kadar evvel hizmete konan 380 kV luk

İ.E.T.T.'nin Görüşlerini İETT Teknik Daire Reisi Elektrik Y. Mühendisi Aydın Ünsal Açıkladı.

İETT'NİN GÖRÜŞLERİ

enerji talebinin kısıtlanması toplumsal zarar getirir...

1970 yılından beri Türkiye'de üretim görevi hemen hemen tamamen Türkiye Elektrik Kurumuna (TEK'e) verilmiştir. TEK'nın yanında Çukurova ve Kepez Elektrik Şirketleri üretime devam etmekte iseler de belli ve dar bölgeye ceryan verdikleri gibi TEK buralarda mühim nisbette ortaktır.

TEK'in elinde 16 adet termik ve 34 adet hidrolik santral vardır. İmtiyazlı şirkette 1 termik 6 hidrolik santral, ayrıca muhtelif güçte 292 otoprodüktör ve 422 adet Belediye santralı vardır.

TEK'in toplam santral kurulu gücü 3226,6 MW tır. Türkiye toplam santral kurulu gücü 4174,5 MW tır. Bu santrallarla Türkiye enerji ihtiyacı emniyetle karşılanmamaktadır. Bunun için bilhassa cereyanın fazla kullanıldığı kış aylarında voltaj düşüklüğü ve tahditler olmaktadır. (1 MW = 1000 KW)

Zaman zaman santrallerin birinde veya birkaçında arızalanma olduğunda devreden çıkmakta ve büyüklüğüne göre, bazen birkaç bazen tüm santrallerin ani fazla yük altında kalması sonucu devreden çıkması vukua gelmektedir.

Ayrıca, belli zamanlarda santrallerde belli bakımların revizyonların yapılması zorunluğu vardır. Bunların icrası sırasında, üretim tüketimi karşılayamadığı için yine voltaj düşmeleri, yetersizlikler görülmektedir.

Türkiyenin elektrik üretimini bir araya toplayan TEK kurumunun elindeki santraller tüketimi tam ve emniyetle karşılayamadığının yanı sıra elinde yedek santraller de yoktur.

TEK'in elinde şebekeye bağlı en büyük santralin veya belli bölgeyi besleyen hattın arızalanması halinde hemen hizmete konulabilecek sıcakta bekleyen güçte yedek santrale ihtiyacı olduğu gibi bakıma veya revizyona alınacak santralın bırakacağı boşluğu karşılayacak güçte soğukta bekleyen yedek dır.

Ancak, üretim tesislerinde açıkladığımız gibi, enterkonekte sistemi memleketimizde henüz yenidir. Ve bir hat yüzlerce milyon liraya kurulabilmektedir. Bu kadar büyük bir işi 5-6 yıllık TEK'den hemen gerçekleştirmesini beklemek mümkün değildir.

TEK'in 154 veya 380 kV. luk ceryanı bu gerilime düşüren trafo merkezlerinin de zaman zaman arıza yapması kaçınılmaz bir olaydır. Bu arızalanmalar fazla yük altında kalarak trafoların, seksiyoner veya disjonktörlerin veya baraların arızalanması sebebiyle olabileceği gibi bunları fazla yükün arızalarından korumak için konulan rölelerin trafo merkezlerini devre dışı etmelerinden de ceryan kesilmeleri olabilir.

Trafo ve techizatın zaman zaman bakımlarının yapılması gerektiği için de, bazen bilerek ceryan kesilmeleri de zorunludur.

Mümkün olduğu kadar arızaların önlenebilmesi için şehirlerin çekecekleri gücü kontrol altına alabilmeleri ve zamanında TEK'le işbirliği yaparak güç artımını ayarlamaları gerekmektedir. Bunun için de evvelâ, TEK'in elinde verebilecek güç olması lâzımdır. Bu her zaman mümkün olmamaktadır.

Diğer taraftan da şehirlerin güç ihtiyacını kısmaları, ayarlamaları düşürmeleri işletmelerin elinde değildir. Çünki, Türkiye bir nüfus ve sanayi patlamasında olduğu gibi, şehirler de bir nüfus ve sanayi patlaması içindedirler.

Bunun frenlenmesine hem imkân yoktur. Hem de frenlenmesi memleketin ekonomik ve sosyal zararına sonuç verebilir.

Karşılıklı olarak bu ayarlamayı ve koordinasyonu yapabilmek için, biraz önce işaret ettiğimiz gibi zaman zaman hamleler halinde değil, her zaman belli hızla devamlı yatırımlara gidilmesini sağlamak şarttır. Enerji sanayi hızına uygun bir yatırım hızına kavuşturulamazsa, sanayi işlemeyecek, aksak işlemeye ve zararlı işlemeye mahkûm kalacaktır.

Elektriği, ceryansız kalındıkça hatırlama hatasından da kurtulmamız gerekmektedir.

Çünki, elektrik yatırımları uzun proje, kredi ve gerçekleştirme süreleri isteyen uzun vadeli yatırımlardır. Örneğin, en hızlı kurulabilen gaz türbojeneratörleri bile en az bir yıl süre ister. Fueloil santralleri 3-5, kömür santralleri 5-6, hidrolik santraller 8-10 yılda ancak hizmete konulabilirler.

O halde, biz memleket olarak ceryansız kaldıktan sonra değil, bu zorunlu süreleri gözönünde tutarak kendimizi programlamamız ve girişimlerimizi buna göre ayarlamamız lâzımdır. Sanayi Odalarının, basının ve diğer ihtiyaç sahibi ve baskı kuruluşlarının bu hususu bilhassa gözönünde tutmalarına bir kere daha işaret etmede yarar görüyoruz.

ahmet isvan'ın düzenlediği toplantıda

İSTANBUL'UN ENERJİ SORUNU TARTIŞILDI

...elemana ...or ...

Gölbaşı- Gökçekaya hattı ile Keban-İstanbul arasındaki hat tamamen çift hat haline konularak, tek hat halindeki aşırı yük ve stabilite bozukluklarından ileri gelen açmalar büyük ölçüde önlenmiş bulunmaktadır. Eskiden Gölbaşı-İstanbul arası tek hat olduğu için zaman zaman hat aşırı akımdan açmakta idi. Şimdi bu durum önlenmiştir. Ancak Keban-İstanbul arasındaki iki hat birbirine yakın güzergâhlardan geçtiklerinden, hatların biribirine yakın olması nedeni ile, hatlardan birindeki bir arızanın, rüzgarlı, fırtınalı ve karlı havalarda diğer hat hizmette iken tamiri müşkülât arzetmektedir. Hattın yaz aylarında bile ulaşılması kolay olmayan yerleri bulunmaktadır.

Bu bakımdan Kebandan itibaren yapılmakta olan 380 kV luk diğer hatların servise girmesi, Kebandaki üretimin yük merkezlerine taşınmasını emniyet altına alacaktır.

3) İstanbulu besliyen 154/34,5 kV luk trafo merkezlerinin tam yüklü olması

İstanbul şebekesi TEK na ait 154/34,5 kV luk Davutpaşa, Yıldıztepe, Ümraniye, Kartal trafo merkezleri ile Silahtar Santralından beslenmektedir. Bunlardan başka bir de Çayırova trafo merkezinden beslenmekte ise de, bu beslenme noktasından alınan güç ihmal edilebilecek kadar azdır. Bu bakımdan hesaba katılmamıştır.

Bu besleme noktalarındaki transformatör güçleri

Davutpaşada	300 MVA	240 MW
Yıldıztepede	250 MVA	200 MW
Ümraniyede	100 MVA	80 MW
Kartalda	100 MVA	80 MW
Silahtarda	100 MVA	80 MW
	850 MVA	680 MW

toplam 680 MW olup, İstanbulun 1976 puant gücü olan 650 MW dan çok az yüksek veya farklı bulunmaktadır. Kaldıki TEK in İstanbulda İETT haricinde başka müşterileri de vardır ve bu gücün tamamını İETT ye tahsis edecek durumda değildir.

Sonu : 6'da

santrale de ihtiyacı vardır.

Bu yokluğun kusur ve günahını sadece 5-6 yıllık TEK Kurumuna veya bundan önceki Etibank'a yüklemek de haksızlık olur. Çünki, memleketimizde enterkonnekte sistemi veya buna bağlı santraller sistemi yenidir. 1952 de kurulan Çatalağzı ve 1956 da kurulan Sarıyer barajı ile bu sistem başlamaktadır. O halde, evvela bu işe geç başlanmıştır.

Sonra da Türkiye'nin hızlı gelişme temposuna uygun yatırımlar yapılmamış ve santral kurmada gecikmeler olmuştur. Büyük santrallerin kurulması henüz 5-10 yıllık bir konudur. Türkiye, Avrupa memleketleri ve hatta komşu memleketlerle karşılaştırılırsa çok az elektrik gücü ve enerjisine sahiptir.

Yıllık gelişme hızı, senede % 13-14 olarak görünmektedir. Aslında ceryan verilebilse, ve her yerde ceryan olsa, gelişme hızının % 18-20 den fazla olacağı bir gerçektir. Bu gelişme hızına göre, Türkiye 4-5 yılda, mevcut üretim ve dağıtım tesislerini 2 misline çıkartma zorundadır.

Bu sebeple durmadan, duraklamadan her sene birkaç santral yapılmasını gerçekleştirmek şarttır.

İLETİM HATLARI YEDEKSİZDİR.

TEK Kurumu santraller ve şehirlerarası enterkonekte veya milli şebeke denilen muhtelif yüksek gerilimdeki havai hatları ile ceryanı memleketin çeşitli bölgelerine yaymaktadır. Ana şebeke 1974'e kadar 154.000 voltluk idi. Bu yıldan itibaren 380.000 voltluk hat da hizmete girmiştir.

Bu havai hatların toplamı onbinlerce kilometredir. Onbinlerce direk yüzbinlerce izolatör mevcuttur.

Bunların da direk, izolatör, havai hatarında zaman zaman arızalar olması, izolatörlerin patlaması, yıldırım düşmesi, hatların kopması gibi, önceden bilinemeyen arızalanmaların olması doğaldır. Önlenmesi mümkün değildir. **İletim hatlarının yedeksiz olması dolayısıyle bakım esnasında da kesilmeler olmaktadır.**

Bütün bu bilinen ve bilinmeyen nedenlerden dolayı şebekenin ceryan taşıyamaması halinde, bir bölgeyi veya bir şehri ceryansız bırakmamak için «Ring» sistemi dediğimiz sistemde beslemeye gidilmesi lâzımdır. Bu takdirde, bir taraftan ceryan herhangi bir sebeple kesilirse, diğer taraftan beslenmesi mümkün olur.

Türkiyeyi çerçeveleyen ve bir uçtan diğer ucuna kadar uzanan ayrı iklim ve hava şartları altında bulunan geniş ve ihtiyacın çok üstünde ceryan taşıyabilecek bir enterkonekte şebekesine gerek var-

İSTANBUL'DA ELEKTRİK İHTİYACI ARTIŞI

İstanbul Türkiye elektiriğinin beşte birini tüketen Türkiye Sanayisinin % 55 inin toplandığı tüm gelirlerin % 60 ının, nüfusun onda birinin bulunduğu bir metropoliten şehirdir. Nüfus ve sanayi gelişmesinin elektrik tüketimine intikalinin en çok hissedildiği bu şehirde hizmetlerin de buna göre geliştirilmesi gerektiği aşikârdır.

İstanbul'un nüfusu 1937'de 800 000 iken 1975'de 4 milyon 200 bine yükselmiştir. Nüfusta artış oranı 38 yılda % 425 olmuştur. Güç ihtiyacı ise 1937'de 31200 KW idi. Bu değer 1975'te 630 000 kW dolayındaydı. Artış oranı % 1919 dur.

İETT, şehrin elektrik ihtiyacının gelişmesine cevap vermek amacıyla çeşitli kurumlara etüdler yaptırmıştır. Ancak bu etüdlerin öngördüğü şebeke yatırımlarının gerçekleşmesi finansman sağlanmasına bağlıdır.

SON YILLARDA YAPILAN ŞEBEKE YATIRIMLARI

İETT'nin kısıtlı maddi olanaklarla, son yıllarda yaptığı şebeke yatırımları şöyle özetlenebilir.

35 kV luk merkezler 1970 de 66'dan 1975'de 115'e çıkmıştır. 10/0,4-0,2 kv luk merkezler aynı dönemde 1321'den 1824'e yükselmiştir. 35 kv luk transformatörlerin toplam gücü 1970'e 779.400 KVA idi. 1975'de 1. 081.400 KVA olmuştur. 10KVluk merkezler ise aynı dönemde 687.052 KVA'dan 1 112 734 KVA değerine çıkarılmıştır 1970'de 1 698 914 metre uzun-

Sonu : 6'da

İETT'NİN GÖRÜŞLERİ

Başı : 5'de

luğundaki yüksek gerilim şebekesi 1975'de 2 313 032 metreye erişmiştir. Alçak gerilim şebekesi ise aynı sürede 3 673 850 metreden 4 449 441 metreye varmıştır. Bütün bu tesisler için 1975 sonuna kadar 152 milyon liralık yatırım yapılmıştır.

TEK'DEN YAPILAN 5 DAKİKALIK KESİNTİ İSTANBUL'DA 1-2 SAAT ELEKTRİKSİZ KALMAYA YOL AÇIYOR

İstanbul bölgesi 6 yerden ceryan almaktadır. Bu itibarla TEK'den gelen arızalar bu 6 yerden birinden meydana geldiği vakit bütün o bölge ceryansız kalmaktadır. Meselâ Anadolu yakasının tümü veya İstanbul'un Sur içi bölgesi Beyoğlu bölgesi gibi mahaller aynı anda ceryansız kalırsa bu TEK arızası demektir. TEK'in ceryan satış merkezlerinde 5-10 dakikalık bir ceryan kesilmesi olduğunda buradan beslenen 10-15 adet İETT ye ait indirici merkezi tekrar devreye koymak için yapılacak manevralar bir saatten fazla sürmektedir.

İdare bu gibi durumları önleyebilmek üzere ve bu süreleri kısaltmak için uzaktan haberleşme uzaktan ölçme ve ileride uzaktan kumandaya geçmeyi plânlamaktadır.

Kalkınmayı hızlandırmak için sanayi kuruluşlarının gümrük indirimine tabi tutulması yanında bunlara enerjiyi götürerek çalışmalarını sağlayacak elektrik şebekesinin gümrük indirimine tabi olmaması bir çelişkiden başka bir şey değildir. Elektrik şebekesi yatırımları büyük finansman ihtiyacındadır.

İdare hiç bir yerden yardım görmemektedir. Hiç bir yerden iç kredi alma imkânı olmayan şartlar içerisinde çalışmaktadır. Tarife gelirleri işletme masraflarını karşılamamaktadır.

% 20-24 vergi resim, harç olmak üzere Devlete ve Belediyeye gelir sağlanmasında araci olmaktadır.

Personel Kamunu tahsilât sisteminde mevcut olan ve tahsildarı teşvik eden prim sistemini yok etmiştir. Bu şekilde tahsilât yapılmasında güçlük çekilmektedir.

Puant gücünü bastırmak üzere, Puant saatlerinde pahalı, diğer zamanlarda ucuz enerji satmak üzere iki veya üç zamanlı tarifeye gidilmelidir.

Fabrika, resmi daire ve okul gibi iş yerlerinin çalışma saatleri günün değişik saatlerine yaygınlaştırılmalıdır.

Hafta tatili, haftanın yedi gününe dağıtılmalıdır.

Elektrik kesildiği zaman aydınlatma ve sanayi aboneleri şalterlerini kapamalıdır. Böylece elektrik geldiğinde şebekenin zorlanması önlenecektir.

Aksaray ve Altıntepe besleme merkezleri ve hatları en kısa zamanda yapılmalı, Belediye bunun için Kolaylık sağlamalıdır.

ŞUBEMİZİN AÇIKLADIĞI GÖRÜSLER,

Başı : 4'de

gereç eksikliği, bakımın hemen hiç yapılmayışı, yatırımların zamanınra gerçekleştirilmemesi sayılabilir. Gaz ve otobüsün de temelde ayrı işletmeler olması gerektiği halde, nispeten kârlı elektrik bölümüyle bir arada bulunması ise, ancak devletin, İstanbul belediyesini desteklemesiyle çözülebilecek bir sorun olarak ortadadır.

İstanbul'un ve tüm ülkemizin elektrik enerjisi yetersizliğine çözüm için uzun vadeli ve kısa vadeli öneriler getirilebilir. Bir Elektrik Mühendisleri Odası olarak önerilerimizi şöyle sıralayabiliriz.

UZUN VADELİ ÖNERİLERİMİZ

- Genel olarak Türkiye'de, özel olarak da İstanbul'daki enerji alanında yetki ve sorumlulukların hangi kurumlara ait olduğu çok net bir biçimde tanımlanmalıdır. **Mevzuattaki karmaşıklık giderilmelidir.**
- **Enerjinin karakteri gereği üretim, iletim ve dağıtım bir bütündür.** Bu bütünsellik uygulamada yansımalıdır. **TEK yasası değiştirilmeli, TEK üretimde iletimde ve dağıtımda merkezi ve etkin bir örgüt haline getirilmelidir.** Bu arada TEK'in denetimi altında bölgesel birimler oluşturulmalı, bu birimler arasında koordinasyonu sağlayıcı yasa değişiklikleri getirilmelidir. TEK aynı zamanda yatırımları gerçekleştirebilen bir örgüt olmalı ve gümrük muafiyeti, vergi indirimi gibi kolaylıklardan yararlanmalıdır. Bu niteliğe bürünecek bir örgütün sağlıklı bir şekilde işlemesini sağlayacak demokratik bir mekanizma TEK içinde gerçekleştirilmelidir.
- **İETT'nin büyük bir finansman sorunu vardır.** devredilinceye kadar özellikle elektrik bölümü için **gerekli yatırımları engelleyen bu güçlük giderilmelidir.** Bu yolda ulaşım hizmetleri ayrılmalıdır. **Elektrik bölümünün kazancının diğer bölümlerin kaybına kapatılması engellenmelidir.** Elektrik bölümü ayrı bir birim olarak kazancını yatırımlara yöneltebilen bir niteliğe kavuşturulmalıdır. Otobüs ve gaz işletmeleri de devletçe desteklenmelidir.
- **İstanbul şebekesi artan ihtiyacı karşılayacak düzeye çıkarılmalıdır. Bakım ve onarım hizmetleri geliştirilmelidir.** Trafo merkezlerinin, havai hatların peryodik bakımları, yük dağıtım hizmetleri, röle sistemlerinin denetimi geliştirilmelidir. Şebeke geriliminin tümüyle 220 volta çevrilmesi hızlandırılmalıdır.
- Elektrik idaresinin **hizmetlerini tutarlı bir şekilde yürütmeyi sağlayacak bir personel politikası** izlenmelidir. Teknik personel de dahil olmak üzere **tüm personelin sendikal haklara kavuşturulması sağlanmalıdır. Sadece genel müdürün atadığı bir yönetimin yerine, çalışanların katıldığı bir yönetim sistemi getirilmelidir.**
- İETT'nin ihtiyacı olan proje, planlama ve araştırma **işleri Türkiye'de yaptırılmalıdır. Mevcut üniversiteler, Elektrik İşleri Etüd İdaresi bu konuda yeterli olduklarını, bizzat İETT'nin kendisine kanıtlamışlardır.** Bunun yanında yabancı firmalar da bu alandaki yetersizliklerini kanıtlamışlardır. Türkiye'de yaptırılan araştırmalar ve programların uygulaması geciktirilmemelidir.
- **Sadece İstanbul'u hedef alan ve özellikle fuel-oil santrallarını gerçekleştirmeyi hedef alan hiçbir karara evet denilmemelidir.** Sorunun, Türkiye'de mevcut ve çok az bir oranda yararlanılabilen su ve kömüre dayalı bir enerji politikası içinde ele alınması sağlanmalıdır.
- **«En pahalı enerji olmayan enerjidir» demagojisine kapılarak enerji sorunu yabancı sermayeye ve özel sermayeye bırakılmamalıdır.** Daha 1950 lerde geliştirilmeye çalışılan anonim şirket önerilerinin halkın çıkarlarına ters düşen bir öneri olduğu vurgulanmalıdır. Sadece «daha fazla kâr yapmayı» tabiatı gereği isteyen özel sermayenin eline bırakılan her alan gibi enerji alanı da daha karmakarışık bir duruma girecektir. Genel olarak sanayi politikasına benzer bir politika ile fuel-oil santralları politikasının özel sektör tarafından uygulanmayacağını hiç kimse garanti edemez. Bunun yanında, yabancı sermayenin şimdiye kadar yaptığı tahribat yeterlidir. Buna yeni yıkımlar eklemek halkın yararına bir öneri değildir. Bütün bunlar göz önüne alınarak **Dünya Bankası ile yapılmış ülkemiz çıkarlarıyla bağdaşmayan anlaşmalar fesh edilmeli, anonim şirket önerilerine karşı durulmalıdır.**

KISA VADELİ ÇÖZÜM ÖNERİLERİMİZ

Bu öneriler daha çok İstanbul'daki enerji talebinin hızla artışını önleyici ve enerji tüketiminde daha tutumlu olmayı sağlayıcı ve halkın yaşamını daha az etkileyici nitelikte önerilerdir.

Bugün Türkiye'nin **toplam sanayiin %55'ini barındıran İstanbul'daki sanayileşme hızı yavaşlatılmalı, yatırımların Anadolunun diğer bölgelerinde gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.**

Çifte tarife sistemi uygulanmalıdır. Fazla enerji kullanandan daha çok para alınmalı bu yolla enerji israfı önlenmelidir.

Çalışma saatleri yaygınlaştırılmalıdır. Vardiya sayıları artırılmalıdır. Enerji tüketimi 24 saate mümkün olduğu kadar eşit olarak yaygınlaştırılmalıdır.

Puant zamanlarında enerjinin fiyatı yükseltilmelidir.

Enerji kayıplarını ve kaçak enerji alımını giderici tedbirler alınmalıdır. Gecekondulara iskan izni olmadan enerji verilmeli ve bu yolla kaçak enerji alımı önlenmelidir. (Bugün İstanbulda kullanılan kaçak enerjinin değeri yılda 100 milyon lira değerindedir.

Üretime doğrudan hiçbir katkısı olmayan **reklam lambaları kaldırılmalıdır.** Reklam lambalarına enerji verilmemelidir.

Elektrik kısıntıları yapılacaksa, bu kısıntılar günün değişik saatlerine dağıtılmalıdır.

- Aydınlatmada flüoresan lamba kullanımına gidilmelidir.

İstanbulun harcadığı enerjinin 1/3 ü aydınlatma için kullanılmaktadır. Böylece adınlatmadan % 44 oranında tasarruf sağlanabilir.

TV yayın süresi azaltılmalı, ısınma ve su ısıtması için elektrik kullanımı kısıtlanmalıdır.

Bu önerilerden bir bölümü birçok Avrupa ülkesinde uygulanmış ve başarılı sonuçlar alınmıştır.

NUSRET ALPERÖZ'ÜN GÖRÜŞLERİ

Başı : 4'de

İSTANBUL'U BESLEYEN TRAFO MERKEZLERİ TAM YÜKLÜ VE YEDEKSİZDİR

Bu sebeple görüldüğü gibi İstanbulu besliyen 154/34,5 kV luk bütün besleme noktaları tam yüklü olup, yedeksiz çalışmaktadır.

Oysa EİE ve ODTÜ tarafından müştereken yapılan ve Bakanlıkça tasdik edilen İstanbul Şebekesi tevsi projesi gereğince, 1973-76 döneminde İstanbulda, 154/34,5 kV luk
bulda, 154/34,5 kV luk Aksaray; Altıntepe, Etiler, Kartal trafo merkezlerinin servise konulmaları gerekirken, bunlardan yalnız Kartal trafo merkezi servise konulabilmiş, diğer 3 trafo merkezi yapılamamıştır.

TEK'e ait bu besleme merkezlerinden çıkan İETT ye ait 34,5 kV luk besleme hatları da hemen hemen tamamen doludur ve bu hatların bir tarafında bir arıza olduğunda diğer tarafa yük aktarması yapılamamaktadır.

Yani sistemi besliyen santrallar tam yüklü, Enterkonnekte Sistemden İstanbulu besliyen trafo tam yüklü, bu beslenme noktalarından çıkan hatlar tam yüklüdür.

İETT, 1973-76 DÖNEMİNDE KURULMASI GEREKEN 17 MERKEZDEN ANCAK 10'UNU KURABİLMİŞTİR

Oysa yukarıda sözü geçen ve 1973-76 döneminde yapılması plânlanan üç yeni besleme merkezi yapılmış olsaydı bu besleme merkezleri mevcut 34,5 kV luk hatların arasına girince, mevcut 35 kV luk hatların kapasiteleri,

Aksarayda	206 MW
Altıntepede	189 MW
Etilerde	191 MW
	586 MV

artmış olacak ve 34,5 kV luk şebekede hemen hemen %100 e yakın bir yedekle çalışılmış olacaktı. Bunlardan bilhassa Aksaray trafo merkezinin hizmete konulamamış olması beslemede büyük zorluk ve aksaklıklara sebep olmaktadır.

4) Proje gereğince 10 kV luk şebekenin takviyesi için yapılması gereken 34,5/10 kV luk trafo. merkezlerinin hepsinin yapılamamış olması

Proje gereğince 10 kV luk şebekeyi kuvvetlendirmek üzere 1973-76 döneminde kurulması gereken aşağıda adları yazılı 17 adet 34,5/10 kV luk merkezden de ancak 6 tanesi yapılabilmiş bulunmaktadır. Böylece şebekenin artan ihtiyaca paralel olarak geliştirilmesinde geri kalınmış ve gecikilmiştir. Bu merkezler şunlardır (kurulan merkezler **siyah** dizilmiştir):

Havaalanı	Şehremini	Bomonti
Safraköy	Karagümrük	Levent
Ataköy	Topçular	**Üç yol**
Topkapı	Maltepe	**Arnavutköy**
Küçükköy	**Alemdar**	**Selimiye**
Alibeyköy		**Göztepe**

BAKIM, SADECE ARIZA OLDUĞU ZAMAN YAPILMAKTADIR.

5) Şebekenin direkt topraklı olması

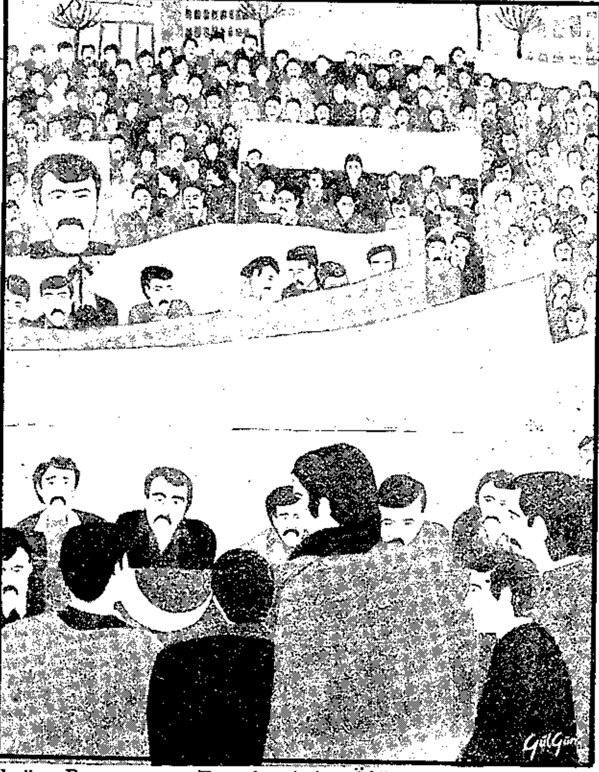
Üzerinde durulması gereken diğer bir nokta da TEK'na ait 154/34, 5 kV luk besleme merkezlerinde transformatörlerin 34,5 kV luk nötr noktalarının direkt topraklı olmasıdır. Geçen yıl üniversitemizde konferanslar veren Prof. Housemann'ın da belirttiği gibi Avrupada bu derece büyük güçlü olup, nötrü direkt topraklı olan başka bir şebeke mevcut değildir. Bu nedenle 34,5 kV luk şebekede toprak kısa devresi akımları 26 000-27 000 A gibi son derece yüksek değerlere çıkmakta ve bu şebekede büyük hasarlara ve Mamakta Ümraniyede olduğu gibi büyük transformatörlerin yanmalarına dahi sebep olmaktadır. Bunu önlemek için 34,5 kV luk şebekede toprak kısa devresi akımları 1000-2000 A e düşecek şekilde sınırlandırmak üzere besleme noktalarındaki 154/34,5 kV luk transformatörlerin 34,5 kV tarafındaki nötr noktaları ile toprak arasına uygun değerde dirençler bağlamak gerekmektedir.

6) İETT trafo merkezlerinden bakım işlerinin layıkıyla yapılmaması

İETT trafo merkezlerinin bakımına eskiden verilen önem, eleman yetersizliği nedeni ile gittikçe azalmış ve artık hemen hemen yalnız arıza olduktan sonra müdahale edilmeye başlanmıştır.

Şebekede trafo merkezlerinin hatların ve rölelerin bakımına ve röle koordinasyonuna gereken önem verilmeli ve yük tevzi hizmetleri geliştirilmelidir.

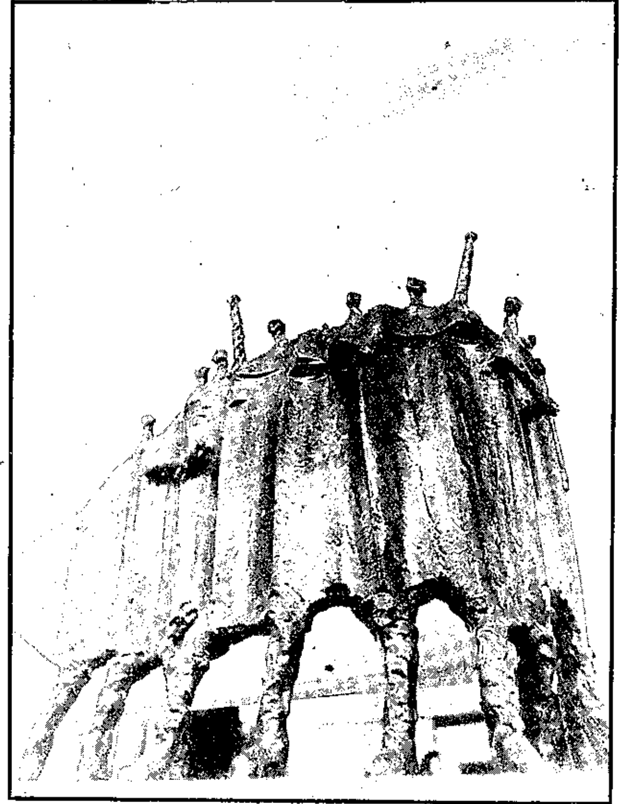
Kanaatimizce şebekede kesintilere sebep olan başlıca etkenler bunlardır.

Gülgün Başarır — Devrimcinin Ölümü

Mehmet Aksoy — Gelecek İşçi Sınıfının

Erdinç Bakla — Direniş

Niyazi Toptoprak — Portre

İŞÇİ DAYANIŞMA FONU SERGİSİ

Gertiğimiz ayın 15'inde Görsel Sanatlar Merkezinde bir sergi açıldı. Ülkemizde resim ve heykel alanında ün yapmış, bir bölümünün ünü de Türkiye sınırlarını aşmış 53 sanatçımız bu sergiye 60 seçkin yapıt ile katıldılar. Abidin Dino'dan Nuri iyem'e, Cihat Burak'tan Erdinç Bakla'ya, Gürol Sezen'den Metin Eloğlu'ya kadar uzanan ve yersizlikten dolayı tümünün adını anamadığımız 53 sanatçımız, sanatçı -aydınlarla işçi sınıfı dayanışmasının uzun yıllar hatırlanacak bir örneğini verdiler. Yapıtların tümü, DGM direnişinde işten çıkarılan işçilere verilmişti, sergiden elde edilecek gelirin tümü DİSK Dayanışma Fonuna yatırılacaktı.

Bu sayfamızda sergiden seçilmiş yapıtların fotoğraflarını sunuyoruz.

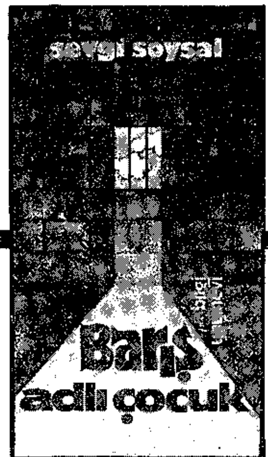
Nuri İyem — Aile

CESARETLİ BİR GELİŞME SÜRECİNDE YİTİP GİDEN YAZAR VE ŞAFAK

Yavuz ÇİZMECİ

Sevgi Soysal'ı sadece Tutuklu perçem veya yürümek adlı kitapları ile tanıyan okuyucular, o yazarın ölümünün ardından bu kadar çok şey söylenmesine şaşabilirler. Ama Sevgi Soysal'ı Tutuklu Perçem ve Tante Rosa adlı hikâye kitapları, Yürümek, Yeni Şehirde bir öğle vakti, ŞAFAK adlı romanlarıyla ve nihayet BARIŞ adlı çocuk isimli hikâye kitabıyla tanıyanlar ise, yazarın ardından bu kadar çok şey söylenmesine hiç şaşmazlar. Çünkü söylenenler, çok kısa bir süreç içinde tutarlı bir dünya görüşüyle çok hızla yükselen bir çizginin ifadesidir.

Türkiye toplumu, öncesi ve sonrasıyla bir 12 Mart 1971 deneyi yaşadı. Bu deney üzerine çok söz söylendi, çok yazı yazıldı. Ve doğal olarak söylenenlerin çoğu 12 Mart dönemindeki çağ dışı faşist uygulamalar, kullanılan yöntemlerdi. Ne varki 12 Mart 1971 dönemi deneyleri arasında devrimcilerin üzerine eğilmesi gereken en önemli konulardan birisi «devrimci tavır» idi. Hapishanede ve ya dışarda devrimcilerin, o ana kadar gene! olarak devrimci hareketin içinde veya en önünde olan kişilerin yaptıkları, söyledikleri, işleriyle sözleri arasındaki tutarlılık yeni döneme aktarılması gereken en önemli deneyler arasındaydı. Ama bu görev, şu yada bu nedenle yerine getirilmedi. Sürekli ertelendi. Doğruları bulmanın bir yolunun da yanlışları bilmek ve sergilemek olduğu gerçeği nedense bu dönem için henüz hayata geçmedi.

Bir yazar olarak Sevgi Soysal'ın en önemli işlevi işte bu noktada başlıyor. Yazar içinde yaşadığı dönemin faşist uygulamalarına karşı çıkar ve onları sergilerken, diğer taraftan hapislik, sürgün dönemlerinde ve dışarda kaldığı dönemde birlikte olduğu, gözleyebildiği devrimcileri nesnel bir biçimde okuyucularına aktarmaya çalıştı. İdealize edilmiş bir devrimci prototip yerine, iyi ve güzel, doğru ve yanlış yanlarıyla «insan olmanın getirdiği tüm zaafları da taşıyan bir insan olarak» devrimci insanları, bugünün devrimcilerine aktarmaya başladı. Bu başlangıç ŞAFAK adlı romanla oldu:

ŞAFAK'ta bir yandan sadece hareketin gevezeliğini yapanları yere çaldı.

«... Hüseyin'in umurunda mı, gevezelik fırsatı bulmuşken konuşacak! Yok şunda yanılmışız, yok bunda yanılmışız, tuzu kuru köpek!»

Diğer yandan ufak işleri küçümseyip hep büyük adam havası basan tipleri çizdi.

«... O dönemde ne yaptım? Neyin üstesinden geldim ki? Ailere Adadığımı sanırken kendimi, Aslında kaytarıyor muydum? Ufak sorumluluklardan kaçıp kendimi büyük davaların adamı sayarken vicdanımı mı oyalıyordum? Ne yaptım sonuç olarak? Maraşlılarıma, sadece onlara bile? Hiç olmazsa inandırabildim mi? Davama onları bile katamadıktan, benim için bunca şey yapmış, benden birşeyler bekleyenleri bile inandıramadıktan sürükliyemedikten sonra. Nerde kaldı kalabalıklar, yığınlar? Sonuç olarak yaptığım, beş on arkadaş, hadi diyelim elli arkadaş oturup konuşmaktan, bağlanmaktan ve belâya bulaşmaktan başka ne? Sorguda niçin bakamıyorduk yüzlerimize? Kendisine olan inancının, saygısının büyük sınavlar verdiği o sorgu günlerinde boğuşmuştu bu düşüncelerle.» diye herkese soruyordu bu soruları yazar.

Ve örgütsüz, faşizmin pençesi altında yapayalnız kalmış insanların yapabilecekleri, yaptıkları bir şeyi vurguluyordu. «Yüceltmek gerekiyordu o sıralar, bir şeyleri mutlaka yüceltmek.»

Sürgün döneminde çevirdiği Brecht'ın «Beş Paralık Roman»ıa, okuyucularına, ne denli iyi bir çevirmen olduğunu da kanıtlayan Sevgi Soysal'ın ilk hikâyeleriyle başlayıp ŞAFAK ve BARIŞ adlı çocuk roman ve hikâye kitaplarına dek yükselen cesur eleştiri çizgisini izlemek Sevgi Soysal'a en büyük hediye olacak.

TÜTED İSTANBUL ŞUBESİNDEN

Başı: 3'de

Örgütlenme komisyonu ise işyeri ve bölge örgütlenme çalışmalarına başladı. İşyerlerinde TÜTED'in tanıtılması, üye kaydı, aidatların düzenli toplanması için görevliler saptandı. Her çarşamba toplanılarak gelişmelerin değerlendirilmesi kararlaştırıldı.

EĞİTİM KOMİSYONU TÜTED'İ TANITAN BİR BROŞÜR HAZIRLIYOR

Eğitim Komisyonu da çalışmalarına başladı. Eğitim Komisyonu çalışmaları iki doğrultuda gelişiyor. Bir yandan TÜTED'i tanıtmayı ve örgütlenmeye hız kazandırmayı amaçlayan bir kitapçığın ön hazırlıkları yapılıyor. Öte yandan üyelerin çeşitli alanlarda bilgi düzeylerini geliştirmek üzere bir panel ve konferanslar dizisi programlandı.

İlk konferans 11 aralık cumartesi günü saat 14.30 da yapılacak. Prof. Dr. Sadun Aren'in vereceği Konferansta «Enflasyonun Ortaya çıkardığı Ekonomik Sorunlar, İşçi Sınıfı ve Emekçilerin Buna Karşı Tavırları» ele alınacak. Konferans Abdülhak Hamid Cad. Biren Apt: No: 25 Kat 4 de TÜTED Lokalinde yapılacak.

KARTAL'DAKİ TÜTED ÜYELERİ TOPLANDI

Geçtiğimiz ay içinde Kartal Lokalinde bölgedeki TÜDED üyeleriyle bir toplantı yapıldı. Sürdürülen meslek kurslarının genişletilmesi ve diğer konularda yapılması gereken çalışmaların ana ilkeleri saptandı. Şube çalışmalarına paralel olarak yürütülecek eğitim çalışmalarının yanında Kartal Lokalinde bir teknik kitaplık kurulması ve bölgedeki tüm teknik elemanların örgütlenmesine dönük komisyonların kurulması karara bağlandı.

«ÖĞRENİM ÖZGÜRLÜĞÜ ve CAN GÜVENLİĞİ SAĞLANMALIDIR.

6 Kasım Cumartesi günü Spor ve Sergi Sarayında «Öğrenim Özgürlüğü ve Can Güvenliği» konulu bir açık oturum yapıldı.

TÖB-DER İstanbul Şubesi öncülüğünde hazırlanan açık oturum ile ilgili ön çalışmalara TÜTED İstanbul Şubesi de katıldı.

TÖB-DER adına Hasan Gürkan, İst. Barosu adına Turgut Kazan, İKD adına Reha İsvan, veliler adına Ankarada öldürülen Koray Doğan adlı öğrencinin babası Ahmet Doğan'ın ve İstanbul Kıbrıslılar Öğrenim ve Kültür Derneği, İGD, Halkevleri Koordinasyon Kurulu, Özgür Düşünce Derneği başkanlarının, İstanbul Milletkevili Metin Tüzün'ün konuştuğu açık oturumda, öldürülen gençlerin sorumlusunun MC iktidarı olduğu ortaya kondu, polisin taraf tuttuğu açıklandı, devrimci, yurtsever öğrencilerin güçbirliği içinde olmaları gerektiği savunuldu.

1975 yılından beri 120 gencin öldürüldüğü, 2500 gencin yaralandığı, 3900 gencin ise tutuklu kaldığı bildirildi.

«MC Düşürülmeli», «Öğrenim Özgürlüğü ve Can Güvenliği Sağlanmalı» sloganları sık sık tekrarlandı.

PLANLARIN

Başı: 1'de

ihtiyacının gerisinde kalıyor. Enerji iletim ve dağıtım tesisleri ihtiyaca göre genişlemiyor. Tesislerin bakımı ve onarımı teknik icaplara göre yapılmıyor. İstanbul Şehir Şebekesi çok eskidir. Şebeke yenilenmiş olsa bile bakım yapılmazsa her an arıza doğar. Kablolar bakımsız, havai hatlar çamaşır ipi gibidir. Personel de eğitilme lidir..

NEJAT ÖZAL (İst. Belediyesi - Mak. Elk. San. Müd.)

«Elektrik denilince akla belediye geliyor. Oysa, hiç ilgisi yok, belediyenin elektrikle. İETT bütçesini kendi düzenleyen, yatırımlarını kendisi yapan müstakil bir genel müdürlüktür. Ancak, belediye olarak yeni yapılan konutlar için trafo şartı arıyoruz. İETT bu projede trafo yapılsın derse projeyi ona göre onaylıyoruz.

AYHAN SÜSLER (TEK İlet. Şeb. Daire Bşk. Yard.)

«Biz İstanbul'a 380 ve 184 kilovoltluk hatlarla ve iki santralle cereyan veriyoruz ve şehrin yakın merkezlerinde İETT'ye teslim ediyoruz. Bugün için üretim noksanlığımız yok. Bu nedenle de kısıtlama söz konusu değil. TEK, İETT'nin talebine cevap veriyor. İETT ile 520 megavat sözleşmemiz vardır. İETT 670 megavat ihtiyacı olduğunu söyledi. İETT bugün 615 megavat elektrik alır. Bugün ise, 680 megavat getirme olanağımız vardır. 1976 puantı içinde İETT talep ettiği 670 megavatı aldı Biz teslim ettik, ancak İETT dağıtamadı.»

AYDINLIĞA DOĞRU

T.M.M.O.B. ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİ ADINA SAHİBİ: YÜKSEL BİRDAL/SORUMLU YAZI İŞLERİ YÖNETMENİ: ERSİN KAYA/YAZIŞMA ADRESİ: EMO İSTANBUL ŞUBESİ CUMHURİYET CAD. 283 KAT 2 HARBİYE İSTANBUL TELEFON: 48 50 52/EMO ÜYELERİNE ÜCRETSİZ GÖNDERİLİR /AYLIK, MESLEKİ YAYIN ORGANIDIR/DİZGİ: KARDEŞ MATBAASI/BASKI Eğitim OFSET/İLAN FİYATI: santimi 25 TL.

Son Baskı Tarihi: .1.1976